

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Anu Isotalo
TITLE	Seurustelusuhdeväkivalta tyttöjen pahoinpitelyistä tehdyissä rikosilmoituksissa
YEAR	2019
VERSION	Publisher's PDF
CITATION	Anu Isotalo, Seurustelusuhdeväkivalta tyttöjen pahoinpitelyistä tehdyissä rikosilmoituksissa. Nuorisotutkimus 37 (2019):3–4, 54-68.

Seurustelusuhdeväkivalta tyttöjen pahoinpitelyistä tehdyissä rikosilmoituksissa

Anu Isotalo

Artikkelissa tarkastellaan nuorten seurustelusuhdeväkivaltaa poliisin tietoon tulleiden tapausten kautta. Tutkimusaineistona ovat 15–17-vuotiaisiin tyttöihin kohdistuneista pahoinpitelyistä vuonna 2013 tehdyt rikosilmoitukset, joissa epäillyn kerrotaan olevan uhrin nykyinen tai entinen poikaystävä (N=57). Poliisin kirjaamia rikosilmoituksia lähestytään temaattisen sisällönanalyysin keinoin keskittyen kuvauksiin väkivallan tekotavoista, ilmitulosta ja salaamisesta. Aineisto kertoo tyttöihin kohdistuneen seurustelusuhdeväkivallan vakavuudesta. Suurimmassa osassa ilmoituksista kuvataan toistuvia pahoinpitelyjä. Parisuhdeväkivallan toistuvuuden ja tekotapojen vakavuuden lisäksi väkivallan vakavuutta lisäävät erilaisten tekotapojen yhteen kietoutuminen. Ilmoituksissa kuvataan myös väkivallan salaamista vanhemmilta tai ilmoittamisen lykkäämistä toistuvista väkivaltatilanteista huolimatta. Kuten aikuisten parisuhdeväkivallassa, myöskään nuorten parisuhdeväkivallassa suhteen päättymisen tai rikosilmoitus ei automaattisesti johda väkivallan päättymiseen. Artikkelin peräänkuuluttaa nuorten seurustelusuhdeväkivallan parempaa tunnistamista ja sisällyttämistä osaksi suomalaista parisuhdeväkivaltakeskustelua.

Asiasanat: parisuhdeväkivalta, pahoinpitely, nuoret, rikosilmoitukset, seurustelu

Äskettäin viidessä Euroopan maassa (Bulgaria, Englanti, Italia, Kypros, Norja) toteutetun tutkimuksen mukaan 9–22 prosenttia tytöistä ja 8–15 prosenttia pojista kertoi kokeneensa fyysistä väkivaltaa nykyisen tai entisen seurustelukumppanin tekemänä. Useimmiten näitä kokemuksia ilmoittivat norjalais- ja englantilaisnuoret. (Barter 2018.) Tanskalaisessa tutkimuksessa noin 11 prosenttia 7-luokkalaisista ilmoitti fyysisestä väkivallasta seurustelukumppanin taholta (Karsberg ym. 2018). Sveitsiläistutkimuksessa väkivaltakokemuksista kertoi lähes puolet vastanneista nuorista (De Puy & Hamby & Lindemuth 2014). Vaikka tulosten vertailu on useimmiten vaikeaa erilaisten väkivallan määritelmien, kysymysten, vastaajaryhmien ja toteutustapojen vuoksi, alaikäisiin nuoriin kohdistuva parisuhdeväkivalta on eurooppalaisten tutkimusten mukaan niin yleistä, että sen on todettu olevan merkittävä uhka nuorten hyvinvoinnille (Barter ym. 2017; Karsberg ym. 2018; Leen ym. 2013).

Suomessa on tehty useita aikuisten parisuhdeväkivaltaa ja erityisesti naisten kokemaa parisuhdeväkivaltaa tarkastelevia tutkimuksia (Heiskanen & Piispa 1998; Heiskanen & Ruuskanen 2010; Husso 2003; Keskinen 2005; Niemi-Kiesiläinen 2004; Nikupeteri 2016; Nyqvist 2001; Piispa ym. 2006). Tutkimusten perusteella nykyisen tai entisen kumppanin tekemä väkivalta on Suomessa huolestuttavan yleinen ilmiö. Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan 4,8 prosenttia naisista on kokenut parisuhdeväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua viimeisen vuoden aikana (Danielsson & Näsi 2018). Eurooppalaisen vertailututkimuksen mukaan joka neljäs 15 vuotta täyttäneistä suomalaisista naisista on elämänsä aikana kokenut fyysistä väkivaltaa entisen tai nykyisen kumppaninsa taholta, mikä nostaa Suomen tilastolliseen kärkikastiin uhrikokemusten yleisyydessä (FRA 2014).

Vain pieni osa nuorten kokemasta väkivallasta tulee vuosittain viranomaisten tietoon (Ellonen ym. 2008; Fagerlund ym. 2014; Kivivuori 2005; Salmi 2009). Kansallisten rikosuhritutkimusten perusteella kuitenkin tiedetään, että 15–24-vuotiaisiin nuoriin kohdistuu selvästi vanhempia ikäryhmiä enemmän väkivaltaa ja väkivallalla uhkailua Suomessa (Danielsson & Näsi 2018). Aikuisten parisuhdeväkivallan ja nuorten väkivaltakokemusten yleisyydestä huolimatta nuorten seurustelusuhteiden väkivalta on Suomessa varsin tutkimatonta kenttää (Isotalo 2017; Niemi 2010; Salmi 2009). Esimerkiksi koulu-terveyskyselyistä, korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksista, lapsiuhrikyselyistä tai nuorisoriikollisuuskyselyistä ei ole saatavilla riittävästi tietoa nykyisen ja entisen seurustelukumppanin tekemästä väkivallasta tutkimusta varten.

Vaikka nuorten seurustelusuhteisiin liittyvien uhrikokemusten ja piilorikollisuuden tutkiminen on ylipäätään tärkeää, on perusteltua kiinnittää huomiota myös ilmi tulevaan väkivaltaan. Viranomaisdokumentteja tarkastelemalla voidaan saada olennaista tietoa siitä, minkälaista väkivaltaa on, keitä väkivallan uhrit ovat, missä olosuhteissa väkivalta tulee tietoon ja miten tukipalveluja olisi tarpeen kohdentaa ja kehittää (Stanko 2006). Tarkastelen artikkelissani¹ poliisin vuodelta 2013 kirjaamia pahoinpitelyjä, joissa uhri on ollut alaikäinen tyttö ja epäilty hänen entinen tai nykyinen seurustelukumppaninsa (N=57)². Tehdyissä rikosilmoituksissa kuvataan ainoastaan heterosuhteita, ja epäilty on kaikissa tapauksissa tytön nykyinen tai entinen poikaystävä. Artikkelissa kiinnostuksen kohteena ovat sellaiset nuoruudessa yleiset seurustelusuhteet, joihin ei liity yhteistalouden, suhteen virallistamisen tai vanhemmuuden kaltaisia sitoumuksia, jotka ovat useimmiten olleet aikuisiin keskittyvän parisuhdeväkivaltatutkimuksen lähtökohtia.

Lähestyn rikosilmoitustekstejä poliisi-
viranomaisen konstruoimina välittyneinä
kertomuksina tyttöihin kohdistuneista pa-
hoinpitelyistä ja niiden ilmitulosta. Rikosil-
moitus on poliisityötä varten laadittu ilmoitus
rikosepäilystä. Artikkelia lukiessa on jatkuvasti
huomioitava, että rikosilmoitukset eivät ole
autenttisia kuvauksia tapahtuneesta vaan tul-
kinnallisia koosteita poliisin kirjaamistyylin,
-tilanteen ja -valintojen mahdollistamassa
laajuudessa ja yksityiskohtaisuudessa (Kai-
nula 2004). Tarkastelen näitä kuvauksia
temaattisen sisällönanalyysin keinoin. Tutkin
yhtäältä sitä, minkälaista väkivaltaa tyttöjen
pahoinpitelyistä kertovissa rikosilmoituksissa
tuodaan esiin: kuvataanko fyysisten tekota-
pojen lisäksi myös muita väkivallan muotoja?
Toisaalta analysoin, mitä rikosilmoitukset ker-
tovat väkivallan ilmitulosta: missä vaiheessa ja
tilanteessa poliisiin on otettu yhteyttä ja kuka
sen on tehnyt? Kysymyksenasettelua ovat mo-
tivoineet huomiot ilmi tulevan väkivallan
moninaisuudesta tarkastellussa aineistossa ja
havainnot nuorten parisuhdeväkivallan tutki-
muksen ja ehkäisytyön vähäisyydestä Suomes-
sa (Humppi 2008; Isotalo 2017). Tavoitteena
on avata aiemmin tutkimattomia näkökulmia
poliisin tietoon tulevaan väkivaltaan nuorten
seurustelusuhhteissa.

Käsitteellisiä ja teoreettisia paikannuksia

Väkivalta on, uhrin iästä riippumatta, vahin-
goittavaa fyysistä tai psyykkistä tarkoituksel-
lista voimankäyttöä, jota leimaa halu kont-
rolloida, vaientaa, mitätöidä, alistaa, käyttää
valtaa ja/tai satuttaa. Nuorten seurustelusuh-
deväkivallalle on annettu monenlaisia tästä
luonnehdinnasta juontuvia määritelmiä (Bar-
ter 2018; Korkmaz 2018; Leen ym. 2013).
Yhteistä kansainvälistä terminologiaa on ollut
vaikea luoda sosiokulttuuristen ja kielellisten

erojen vuoksi. Erityisesti näitä haasteita on
tuotu esiin yhdysvaltalaisen dating-kulttuurin
ja *dating violence* -tutkimuskeskustelujen eu-
rooppalaisen vertailtavuuden osalta. (Barter
2009; Brown ym. 2007.)

Määrittelen nuorten parisuhdeväkivallan
Stonardin ym. (2014) tavoin uhkaavaksi,
kontrolloivaksi ja väkivaltaiseksi käyttäyty-
miseksi, hyväksikäytöksi, häirinnäksi tai vai-
noksi, jonka tekijänä on entinen tai nykyinen
kumppani. Väkivalta voi olla fyysistä, henkis-
tä, emotionaalista ja/tai seksuaalista, ja se voi
tapahtua läsnä ollen tai sähköisesti (esimer-
kiksi kännykällä ja internetissä) (mt. 2014).
Tämä määritelmä on kuitenkin eri asia, kuin
rikoslain määritelmä pahoinpitelystä, jonka
tunnusmerkistöön poliisityö nojaa rikosil-
moitusten kirjaamistilanteissa. Rikoslais-
pahoinpitely määritellään seuraavasti: ”Joka
tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka täl-
laista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen
terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa
toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan
tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon
tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
Yritys on rangaistava.” (RL 21:5).³ Luen ri-
kosilmoitusaineistoa näiden määritelmien läpi
tietoisena siitä, että monialaisen väkivallan
kuvauksista huolimatta kyse on nimenomaan
pahoinpitelyjä koskevista rikosilmoituksista.

Lähisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa leimaa
hyvin alhainen ilmitulon aste. Itseilmoitet-
tuihin uhrikokemuksiin perustuvien kyse-
lytutkimusten perusteella on arvioitu, että
mahdollisesti noin 10 prosenttia lähisuhteissa
tapahtuvasta väkivallasta tulee viranomaisten
tietoon, vaikkakin läheisten tekemä väkivalta
voi myös näissä kyselyissä jäädä ilmoittamat-
ta (Piispa & Heiskanen 2017). Esimerkiksi
vuoden 2013 kansallisessa rikosuhritutki-
muksessa parisuhdeväkivaltaa kokeneista
15–74-vuotiaista miehistä 3 prosenttia ja
naisista 10 prosenttia ilmoitti viimeisimmän
pahoinpitelyn tulleen poliisiin tietoon. Erityi-

sesti naisilla väkivallan vakavuus on yhteydessä ilmituloon. (Danielsson & Salmi 2013.) Vuosittain noin 80 prosenttia poliisiin tietoon tulleen parisuhdeväkivallan uhreista on naisia (Piispa & Heiskanen 2017).

Sukupuolella on merkitystä tutkittaessa väkivallan tekemistä, kokemista, seurauksia ja ilmituloa myös nuorten parisuhteissa (ks. Ronkainen 2017). Monissa seurustelusuhdeväkivallan tutkimuksissa tytöt ja nuoret naiset ovat ilmoittaneet fyysisiä vammoja ja muita kielteisiä seurauksia useammin kuin pojat ja nuoret miehet (Ackard ym. 2007; Barter 2018; Glass ym. 2003; Foshee 1996; Niemi 2010). On mahdollista, että tyttöihin kohdistuu seurauksiltaan vakavampaa väkivaltaa kuin poikiin, ja tästä syystä tyttöjen uhrikokemukset tulevat poikia useammin viranomaisten tietoon myös tarkasteltavassa aineistossa (Humppi 2008; Isotalo 2017; vrt. Heiskanen & Ruuskanen 2010; Piispa & Heiskanen 2017).

Fyysisen seurustelusuhdeväkivallan tutkimuskeskustelut

Nuorten kokemaa väkivaltaa romanttisissa lähisuhteissa on tutkittu pitkään erityisesti Pohjois-Amerikassa. Euroopassa tutkimuskiinnostus on herännyt huomattavasti hitaammin viimeisen vuosikymmenen aikana ja se on edelleen hyvin pistemäistä. (Korkmaz 2018; Leen ym. 2013.) Viimeisen kymmenen vuoden aikana on kuitenkin tapahtunut selvää tutkimuksellista vilkastumista. Tuoreet eurooppalaiset kysymyksenasettelut liittyvät paitsi fyysisen, henkisen, emotionaalisen ja seksuaalisen väkivallan määrittelyihin ja analyysiin, myös digitaalisen väkivallan erilaisiin ilmenemismuotoihin (Barter 2018; Hellevik 2018; Stanley ym. 2016; Stonard ym.

2014). Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa viime vuosina toteutetut tutkimushankkeet ovat käynnistäneet pohjoismaista tutkimuskeskustelua nuorten seurustelusuhdeväkivallasta (Hellevik 2019; Hellevik & Øverlien 2016; Karsberg ym. 2018; Korkmaz & Øverlien 2019). Artikkelia taustoittaakin paitsi nuoriin kohdistuvan suomalaisen tutkimuksen silmiinpistävä vähäisyys, myös pohjoismaisten tutkimuskeskustelujen myöhäsyntyisyys (Isotalo 2017; Korkmaz 2018). Hitaan ja viiveellä tapahtuvan tunnistamisen voinee tulkita kertovan piiloon jääneistä ”ikärajoista” ja riittävän ikäsensitiivisen näkökulman ohittamisesta pohjoismaisessa intersektionaalisessa parisuhdeväkivaltatutkimuksessa (Gottzén & Korkmaz 2013; Krekula & Närvänen & Näsman 2005).

Fyysisen väkivallan esiintyvyyden osalta eurooppalaisissa kyselytutkimuksissa on esitetty kolmenlaisia päätelmiä: tytöt ovat poikia useammin uhreina, pojat ovat tyttöjä useammin uhreina tai kummatkin ovat uhreina yhtä usein (Isotalo 2017; Karsberg ym. 2018; Leen ym. 2013; Stonard ym. 2014). Nämä keskenään erilaiset johtopäätökset tulevat esiin myös suomalaisessa niukassa tutkimuksessa. Suomessa alaikäisten seurustelusuhteisiin liittyviä uhrikokemuksia on tarkemmin analysoitu ainoastaan kahden 9-luokkalaisille nuorille yli kymmenen vuotta sitten suunnatun kyselyn pohjalta (Niemi 2010; Salmi 2009). Nämä kyselyt, joiden tuloksia kuvaan seuraavaksi hieman tarkemmin, ovat lapsiuhritutkimus (2008) sekä nuorisoriikollisuuskysele (2008).⁴

Vuoden 2008 lapsiuhritutkimuksessa 1,5 prosenttia vastaajista raportoi seurustelukumppanin tekemää fyysistä väkivaltaa, ja heistä suurin osa (76 %) oli tyttöjä. Yleisimpiä tyttöihin kohdistuneita tekoja olivat työntäminen, ravistelu tai avokämmenellä lyöminen, potkiminen tai nyrkillä tai esineellä hakkaaminen sekä kuristaminen tai pahoinpi-

tely aseella tai teräaseella. Viimeksi mainitun tekotapaaluokan kanssa yhtä usein mainittiin myös takaa-ajaminen, kiinni tarttuminen tai pakottaminen johonkin. Lapsiuhrikyselyssä seurustelusuhteiden väkivalta tuli kuitenkin esiin vain siinä tapauksessa, että se oli vastaajan viimeisin väkivaltakokemus vuoden aikana. (Niemi 2010.)

Sen sijaan vuoden 2008 nuorisoriikollisuuskyselelyssä väkivallalla uhkaamista tai fyysistä väkivaltaa meneillään olevassa seurustelusuhteessa ilmoitti 28 prosenttia seurustelleista nuorista, suurempi osa pojista (32 %) kuin tytöistä (24 %). Kysymykset koskivat kuitenkin pelkästään nykyistä seurustelusuhdetta. Yleisimpiä tekotapoja olivat läimäisy, esineellä heittäminen, liikkumasta estäminen tai kiinni tarttuminen sekä nyrkillä tai kovalla esineellä lyöminen tai potkiminen. Tytöille poikia yleisempi kokemus oli näistä ainoastaan liikkumisen estäminen tai kiinni tarttuminen. Pojat ilmoittivat tyttöjä useammin myös toistuvista väkivaltakokemuksista. (Salmi 2009.)

Sittemmin vuoden 2013 lapsiuhrikyselyssä 7 prosenttia tytöistä ja 1 prosentti pojista ilmoitti tyttö- tai poikaystävänsä tekemästä väkivallasta (Fagerlund ym. 2014). Vuoden 2016 nuorisoriikollisuuskyselelyssä puolestaan tytöt ja pojat ilmoittivat väkivaltakokemuksia yhtä usein (3 % vastanneista) (Näsi 2016). Esitetyt kysymykset poikkesivat vuoden 2008 kyselyistä. Toisin kuin vuoden 2008 kyselyaineistoja, näitä tai muita nuorten kyselyjä ei ole erityisesti analysoitu seurusteluväkivaltakokemusten ja muiden muuttujien yhteyksien osalta.

Vuoden 2008 kyselyjen analyysissa havaittiin seurusteluväkivallalle altistavia tekijöitä ja ongelmien kasautumista. Nuorisoriikollisuuskyselelyn mukaan seurustelukumppanin tekemää väkivaltaa kokeneet asuivat muita harvemmin ydinperheessä, menestyivät heikommin koulussa, olivat joutuneet useammin

vanhempien kuritusväkivallan kohteeksi ja arvioivat perheensä taloudellisen tilanteen heikommaksi kuin ei-seurustelevat nuoret (Salmi 2009). Myös lapsiuhritutkimuksen mukaan seurusteluväkivaltaa kokeneille oli kasautunut muitakin väkivaltakokemuksia, ja he kuvasivat kotiolojaan epävakammiksi kuin muut vastaajat (Niemi 2010). Kummankin tutkimuksen perusteella päihteiden käyttö ja rikoskäyttäytyminen olivat yleisempiä seurusteluväkivaltaa kokeneiden joukossa (Niemi 2010; Salmi 2009).

Viimeisimmän lapsiuhrikyselyn (2013) ja kouluterveyskyselelyn (2019) mukaan suuri osa nuorten väkivaltakokemuksista jää vain nuorten omaan tietoon (Fagerlund ym. 2014; Ikonen & Helakorpi 2019). Jos väkivallasta kerrotaan jollekin, kuulijana on useimmiten lähipiiriin kuuluva nuori tai huoltajat. Koulun henkilökunnalle, poliisille tai muille viranomaisille kertominen on huomattavasti harvinaisempaa. Syynä vaikenemiseen voi olla esimerkiksi se, että nuoret vähättelevät tapahtunutta ja sen vahingollisuutta itselleen. (Fagerlund ym. 2014.) Uhriaseman tunnistamista voivat hämärtää myös uhrin heikkouteen, puolustuskyvyttömyyteen ja viattomuuteen liittyvät mielikuvat, jotka tekevät itsen uhriksi mieltämisen vaikeaksi (Honkatukia 2011). Vaikka osa nuorista hakeekin tukea ja kertoo kokemuksistaan, tutkimukset ovat osoittaneet väkivaltakokemusten salaamisen vanhemmilta ja muilta mahdollisilta auttavilta tahoilta olevan nuorten parisuhdeväkivaltaan liittyvä tekijä (Brown ym. 2007; Chung 2007; Korkmaz 2012; Salmi 2009; Wiklund ym. 2010).

Kuten aikuisten parisuhteissa, myös nuorten seurustelusuhteissa piiloon jäävällä väkivallalla on taipumus monimuotoistua ja muuttua vakavammaksi ajan myötä. Nuoret naiset ovat haastattelututkimuksissa kuvanneet henkisen, fyysisen ja seksuaalisen väkivallan limittyneisyyttä ja seurustelusuhte-

väkivallan normalistumisen kokemusta, jota on Suomessa tarkasteltu toistaiseksi lähinnä aikuisten naisten kokeman parisuhdeväkivallan yhteydessä. (Chung 2007; Husso 2003; Korkmaz 2012; Piispa & Heiskanen 2017; Senior ym. 2017; Wiklund ym. 2010.) Aikuisten tavoin pelko kertomisen seurauksista itselle, tekijälle ja parisuhteelle on yksi nuorten kokeman parisuhdeväkivallan salaamisen taustasyistä (Chung 2007; Korkmaz 2012; Senior 2017; Wiklund ym. 2010). Tekijän uhriin kohdistama kontrollin heikentyminen tai jokin muu muutos olosuhteissa voivat edesauttaa poliisille ilmoittamista ja muuta avun hakemista myös nuorten väkivaltaisissa seurustelusuhteissa (Brännvall 2016; Chung 2007).

Rikosilmoitukset laadullisena tutkimusaineistona

Artikkelin tutkimusaineiston lähtökohtana ovat olleet Poliisiasian tietojärjestelmään kirjatut rikosilmoitukset tapahtumahetkellä 15–20-vuotiaisiin asianomistajiin (uhreihin) kohdistuneista lievistä, perusmuotoisista ja törkeistä pahoinpitelyistä vuodelta 2013 (N=5992).⁵ Rikosilmoitusten joukosta on käsin poimittu seurustelusuhdeväkivallaksi määritellyt tapaukset (N=261). Näistä tapauksista on valittu artikkeleita varten rikosilmoitukset, joissa uhrin kerrotaan olevan tapahtumahetkellä alaikäinen tyttö (N=57). Tapahtumahetken ikää ei aina mainita ilmoitustekstissä, joten ikää koskeva päättely on tehty syntymäajan ja tapahtuma-ajankohdan vertailun perusteella.

Aineisto on excel-muodossa. Eri sarakkeissa esitetään rikosilmoituksen numero, uhrin syntymäaika, kansalaisuus, syntymämaa ja yhden lauseen tiivistelmä sekä pidempi selosteosa. Tiivistelmä ja selosteosa ovat artikkelissa laadullisen tarkastelun kohteena.

Selosteosan pituus on keskimäärin 167 sanaa (noin puoli sivua 1,5 rivivälillä). Vaikka selosteosat vaihtelevat pituudeltaan, aineiston kokonaisuudesta syntyy vaikutelma poliisien pyrkimyksestä mahdollisimman yksityiskohtaiseen kuvaukseen pahoinpitelyn olosuhteista ja tekotavoista. Tästä huolimatta on huomioitava, että kirjatut tiedot voivat olla tarkkoja tai epätarkkoja, tosia tai epätosia, ja ne usein tarkentuvat esitutkintavaiheessa.

Tutkimusaineistona rikosilmoitukset sijoittuvat kiinnostavasti määrällisen ja laadullisen tutkimuksen mahdollisuuksien välimaastoon. Tiivistelmistä ja selosteista on läpi lukien koodattu muun muassa uhrin ja tekijän sukupuoli, seurustelusuhteen vaihe (meneillään tai päättynyt/erotilanne) ja pahoinpitelystä ilmoittaja. Fyysistä väkivaltaa on luokiteltu tekotapojen, tekopaikkojen, mainittujen motiivien ja toistuvuuden osalta. Tämän lisäksi eriateinen häirintä ja uhkailu on koodattu erikseen. (Aineiston määrällisestä luokittelusta tarkemmin, ks. Isotalo 2017.) Vaikka tässä artikkelissa kyse on laadullisesta tarkastelusta, kuvaan aineistoa monissa kohdin myös lukumäärien kautta. Pidän tätä tärkeänä varmistaakseni, ettei lukijalle synny virheellisiä mielikuvia tarkasteltujen ilmiöiden esiintyvyydestä aineistossa (Hautanen 2010).

Olen saanut tutkimusluvan viranomaisaineiston käyttöön Poliisihallitukselta, en työtöiltä itseltään tai muilta rikosilmoituksessa mainituilta asianosaisilta. Lukiessani aineistoa ja kirjoittaessani siitä olen joutunut pohtimaan nuorten epäsuoraan kohtaamiseen liittyviä eettisiä kysymyksiä suhteessa tapaan, jolla kirjoitan tyttöihin kohdistuneesta väkivallasta (Kallio 2010). Aineiston olen esittänyt siinä määrin etäännyttäen, että kerrontatapa voi viitata useampaan kuin yhteen tapaukseen (Hiitola 2015). En mainitse salassapittoa ja tutkimusetiikkaan liittyvistä syistä yksittäisen rikosilmoituksen yhteydessä seurustelusuh-

teen kestoja, uhrin ja tekijän ikää, pahoinpitelyn tapahtumapaikkoja, teko tapoja tai väkivaltatilanteen yksityiskohtia. Sillä, etten tuo yksittäisten esimerkkien yhteydessä esiin yksityiskohtia teko tavoista torjun lapsiin ja nuoriin kohdistuvien pahoinpitelytilanteiden tarpeetonta kielellistä uudelleentuottamista tutkimustekstissä, jonka kirjoittamiseen minulla ei ole käsittelemieni pahoinpitelyjen uhrin lupaa. Vuosien viive alaikäisenä tapahtuneen pahoinpitelyn ja artikkelin ilmestymisen välillä huomioi toivoakseni myös ne mahdolliset asianosaiset, jotka sattuvat lukemaan artikkelin ja tunnistamaan sen sisällöistä omia kokemuksiaan.

Aineistotulkintani perustuu temaattiseen sisällönanalyysiin, joka nojaa väkivallan, väkivallan olosuhteiden ja väkivallan ilmitulon ”esiin lukemiseen” aineistosta. (Hautanen 2010). Teemojen muotoutumisvaiheessa lähestymistapani lähenee teoriaohjaavaa tarkastelua (Grönfors 1982), jossa huomiotani ohjasivat yhtäältä naiseen kohdistuneen parisuhdeväkivallan tutkimuskeskustelut, toisaalta tietämys nuorten seurustelusuhteiden väkivallan muotojen ja ilmitulon tutkimattomuudesta Suomessa. Sisällönanalyttiseksi pääteemaksi hahmottui väkivallasta kertominen. Kolmeksi alateemaksi jäsenyivät väkivallan muodot, ilmoittaminen poliisille sekä vanhemmilta salaaminen ja vanhemmille kertominen. Keskityn seuraavaksi näihin teemoihin.

Vakava, toistuva ja monimuotoinen väkivalta

Monet ilmoituksissa kuvatut pahoinpitelyt ovat tapahtuneet seurustelun aikana. Yli puolessa rikosilmoituksista (56 %) epäilty on tytön nykyinen seurustelukumppani ja reilussa kolmanneksessa (36 %) pahoinpitely on tapahtunut seurustelusuhteen jälkeen. Loput ilmoituksista (7 %) kuvaavat suhteen aikana

ja jälkeen tapahtuneita toistuvia pahoinpitelyjä (pois lukien ne harvat ilmoitukset, joista suhteen vaihe ei käy ilmi). Seurustelusuhteen kesto mainitaan kahdessa toista ilmoituksessa, ja se vaihtelee kahden viikon ja kahden vuoden välillä. Suurin osa parisuhteista on kestoltaan yli kuusi kuukautta. Viidessä tapauksessa seurustelun kerrotaan kestäneen vuoden tai pidempään.

Tytöt, joihin pahoinpitely on kohdistunut, ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta Suomessa syntyneitä Suomen kansalaisia. Epäillyn ikä käy ilmi kahdessa kymmenessä ilmoituksessa, joista kahdeksassa hänen kerrotaan olevan alaikäinen, kahdessa toista täysi-ikäinen (useimmiten 18–19-vuotias). Niissä selosteosissa, joissa tyttöjen opintoihin viitataan, heidän kerrotaan olevan peruskoululaisia tai toisen asteen opiskelijoita lukiossa tai ammattioppilaitoksessa. Kuudesta rikosilmoituksesta käy ilmi, että tyttöllä on ollut hoitokontakti nuorisopsykiatrian tai muun terveydenhuollon yksikköön tai hän on ollut lastensuojelun piirissä, eikä välttämättä ole asunut sillä hetkellä kummankaan vanhemman luona.

Vaikka pahoinpitelyn teko tapojen kuvauksissa on useimmiten mukana lieväksi väkivallaksi luokiteltua liikkumisen estämistä, tönimistä ja lyömistä avokämmenellä, kokonaisuudessaan tyttöihin kohdistuvat pahoinpitelyt ovat teko tavoiltaan tätä vakavampia. Vakavalla väkivallalla viitataan rikosilmoituksissa esiintyviin kuvauksiin nyrkillä tai kovalla esineellä lyömisestä, potkimisesta, kuristamisesta tai pään hakkaamisesta jotakin vasten (Fagerlund & Kääriäinen & Ellonen 2018; Humppi 2008). Nämä teko tavat eivät ratkaisevasti eroa naiseen kohdistuvan fyysisen parisuhdeväkivallan teko tavoista (Kainulainen & Niemi 2017). Liikkumisen estäminen, töniminen ja heittäminen mainitaan 46 ilmoituksessa (82 % rikosilmoituksista). Näissä ilmoituksissa kuvataan yleensä myös

jokin muu tai joitakin muita tekotapoja. Avokämmenellä, nyrkillä tai esineellä lyömistä ja potkimista kuvataan 33 ilmoituksessa (58 %). Kuristamisesta kerrotaan 19 tapauskuvauksessa (33 %). Kuvaukset vaihtelevat sen suhteen, miten vakavaksi kuristaminen on voimakkuuden, keston ja vammojen osalta kerrottu. Uhrien kuvaamina pahoinpitelyä edeltäneinä tilanteina mainitaan useimmiten riita (17 ilmoitusta), mustasukkaisuus (8 ilmoitusta), epäillyn (tai uhrin) suuttumus (8 ilmoitusta) ja erotilanne (6 ilmoitusta).

Tekotapojen lisäksi väkivallan vakavuudesta kertoo väkivallan toistuvuus ja tekotapojen moninaistuminen (Brännvall 2016; Chung 2007; Husso 2003; Kelly 1988; Korkmaz 2012; Wiklund ym. 2010). Rikosilmoituksista noin 60 prosenttia (34 ilmoitusta) kuvaa toistuvaa fyysistä väkivaltaa saman epäillyn tekemänä. Huolimatta siitä, että mainintoja aiemmista uhrikokemuksista tai kokemuksen ensikertaisuudesta ei ole kaikissa ilmoituksissa, havainto toistuvuudesta kertoo jotakin paitsi nuorten parisuhdeväkivallan korkeasta ilmoituskynnyksestä, myös poliisin tietoon tulevan väkivallan vakavuudesta. Kahdeksassa tapauksessa epäilty on myös otettu pakkokeinoin jollain nojalla kiinni rikoksen selvittämiseksi.

Yhteensä 42 prosenttia rikosilmoituksista (24 ilmoitusta) mainitsee pahoinpitelyn ohella jonkin muun rikosepäilyn, joista esimerkiksi lainon uhkaus, kunnianloukkaus, vahingonteko, vapauden riisto, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai raiskaus. Ilmoitukset kertovat esimerkiksi tapauksista, joissa nykyinen tai entinen poikaystävä on uhannut tyttöä väkivallalla tai tappamisella. Uhkailu on tapahtunut joko kasvotusten, puhelimitse tai sosiaalisessa mediassa. Seitsemässä ilmoituksessa tytöt ovat kertoneet poliisille myös seurustelun päättymisen jälkeen tapahtuneesta jatkuvasta häirinnästä, jolloin entinen poikaystävä on voinut soitella toistuvasti tai lähettää useita kymmeniä

tekstiviestejä tai sosiaalisen median viestejä. Kymmenessä ilmoituksessa poikaystävä mainitaan rikkoneen tytön omaisuutta tai asuntoa. Seurustelun aikana tapahtuneesta raiskauksesta (tai tapahtuneista raiskauksista) kerrotaan yhteensä kuudessa ilmoituksessa.

Aikuisten parisuhdeväkivallan tavoin pahoinpitelyt ovat tapahtuneet useimmiten yksityisasunnossa (47 mainintaa). Vaikka monesti kyseessä on joko poikaystävä (21 mainintaa) tai tytön (15 mainintaa) koti, kaikissa ilmoituksissa asunnon haltijaa tai omistajaa ei yksilöidä. Esimerkiksi jos tapahtumapaikkana on illanvietto yksityisasunnossa, ei välttämättä käy ilmi, kenen asunto on kyseessä. Kotona tapahtuneet pahoinpitelyt ovat tapahtuneet useimmiten jommankumman vuokra-asunnossa ja joissakin tapauksissa myös vielä huoltajansa kanssa asuneen uhrin tai epäillyn kotona. Joissakin ilmoituksissa kerrotaan myös koulumatkalla tai koulupäivän aikana tapahtuneesta väkivallasta. Kuvaukset pahoinpitelyistä kaupungilla, pihoilla, kulkureiteillä ja luonnonpaikoilla (14 mainintaa) antavat viitteitä nuorten vapaa-ajanvieton ympäristöistä myös ilta- ja yöaikaan, kodin ulkopuolella ja vanhempien valvonnan ulottumattomissa. Epäillyn päihtymys mainitaan alle viidesosassa ilmoituksista (11 mainintaa), uhrin tätä harvemmin (5 mainintaa).

Tytöt ilmoittajina ja rikosilmoituksen tekijöinä

Poliisille ilmoittaja ja rikosilmoituksen tekijä eivät välttämättä ole sama henkilö. Tämä havainnollistuu selkeimmin tapauksissa, joissa pahoinpitely on tullut poliisin tietoon hätäkeskuksen kautta. Ilmoittaja on nimetty yhteensä 37 rikosilmoituksessa. Niissä 20 ilmoituksessa, joissa ilmoittajasta ei ole selvyyttä, on ollut kyse joko hätäkeskukseen tulleesta soitosta tai siitä, että ilmoittajaa ei muusta

syystä mainita tiivistelmä- tai selosteosassa. Hätäkeskusilmoituksen (jossa ilmoittaja joko mainitaan tai ei mainita) perusteella tehtyjä rikosilmoituksia on aineistossa kaiken kaikkiaan 20. Henkilöidyt hätäkeskukseen soittajat ovat olleet sivullisia, uhrin tunteneita tai uhri itse. Sivullisten yhteydenoton syyksi on kuvattu esimerkiksi ulkona nähty väkivaltatilanne tai naapurista kuuluvat äänet. Jotkut pahoinpitelyt ovat tapahtuneet nuorten illanvieton aikana, jolloin joku paikalla ollut on soittanut hätäkeskukseen. Seitsemässätoista tapauksessa ilmoittaminen on tapahtunut poliisiasemalla, rikosilmoituksen kirjaamisen myötä.

Lapsiin ja alaikäisiin nuoriin kohdistuvaan väkivaltaan voi liittyä oletuksia siitä, että poliisiin tietoon tulleet tapaukset olisivat useimmiten aikuisten kuin nuorten itsensä ilmoittamia. Tässä aineistossa vanhemmat tai muut nuoren tuntevat aikuiset eivät kuitenkaan erityisesti nouse esiin ilmoittajina tai rikosilmoituksen tekijöinä. Vanhempien mainitaan viidessä ilmoituksessa ottaneen yhteyttä poliisiin yksin tai yhdessä uhrin kanssa. Näistä kolmessa tapauksessa vanhempi on tullut yksin poliisiasemalle kertomaan tyttärensä kohdistuneesta pahoinpitelystä joko tyttären kertomuksen tai omien epäilystensä pohjalta. Kahdessa ilmoituksessa vanhempien kerrotaan soittaneen hätäkeskukseen tytön soitettua heille suoraan väkivaltatilanteesta. Lisäksi yhteensä kuusi pahoinpitelyepäilyä on ilmoitettu poliisille oppilaitoksen, sosiaalihuollon tai nuorisopsykiatrian yksikön tekemänä yhteydenottona tytön kerrottua tapahtuneesta. Kahdessa tapauksessa pahoinpitely on tullut poliisiin tietoon partiointitehtävissä tai toisen rikosepäilyn esitutkinnassa.

Sen sijaan yli puolessa kaikista ilmoittajamaininnan sisältämistä rikosilmoituksista pahoinpitelystä ilmoittaja on ollut tyttö itse (20/37 ilmoitusta). Koska tieto ilmoittajasta puuttuu monesta ilmoituksesta, on huomioitava myös se mahdollisuus, että poliisit ovat

syystä tai toisesta päätyneet kirjaamaan ilmoittajan tekstiin tavanomaista useammin juuri näissä tapauksissa. Viidessä tapauksessa kyse on ollut tytön tekemästä hätäkeskussoitosta pahoinpitelytilanteesta. Useimmiten tytöt ovat kuitenkin ilmoittaneet pahoinpitelystä poliisiasemalla tehdessään rikosilmoitusta. Kuudessa ilmoituksessa tytön kerrotaan tulleen poliisiasemalle yhdessä ystävän, ammattihenkilön tai perheenjäsenen kanssa. On toki mahdollista, että asemalle mukaan tullutta henkilöä ei mainita kaikissa selosteissa esimerkiksi siitä syystä, että hän on odottanut toisessa tilassa eikä ole ollut läsnä kirjaamis-tilanteessa.

Suurimmassa osassa itse ilmoitetuista pahoinpitelytapauksista kuvataan toistuvaa fyysistä väkivaltaa (14/20 ilmoitusta). Osassa näistä tapauksista tyttö on ottanut yhteyttä poliisiin erotilanteessa tapahtuneen pahoinpitelyn vuoksi, ja samassa yhteydessä hän kertoo myös aiemmista pahoinpitelyistä. Lisäksi ilmoituksissa kuvataan seurustelun päättymisen jälkeisiä yhteydenottoja poliisiin, jolloin tyttö kertoo seurustelun aikaisesta väkivallasta ja tekee rikosilmoituksen päästyään etäämmälle tekijän harjoittamasta kontrollista (vrt. Brännvall 2016).

Vanhemmilta salaaminen ja vanhemmille kertominen

Rikosilmoituksissa on melko vähän informaatiota siitä, onko tyttö kertonut pahoinpitelystä jollekin aikuiselle ennen rikosilmoituksen tekoa. Aineisto ei myöskään juurikaan kerro, ovatko tytöt saaneet apua ystäväpiiristä ennen pahoinpitelyn ilmituloa poliisille. Tarkastelen seuraavaksi niitä rikosilmoituksia, joissa vanhemmille kertomista tai vanhemmilta salaamista käsitellään jollain tavoin. Kaiken kaikkiaan vanhemmat mainitaan jossain roolissa yhteensä 19 selosteosassa, vaikkakin suurin

osa näistä maininnoista liittyy muuhun kuin väkivallan kertomiseen tai salaamiseen. Äiti nimetään useimmiten vanhempana, johon poliisi on ollut yhteydessä tai joka on saanut tiedon tapahtuneesta nuorelta itseltään.

Osassa rikosilmoitusaineiston tapauksista tyttären kohdistuneet pahoinpitelyt tulevat vanhempien tietoon vasta tytön ilmoitettua tapahtuneesta itse poliisille. Näissä tilanteissa taustalla on voinut olla kuukausia kestänyt seurustelusuhde, jonka päätyttyä tyttö on tehnyt rikosilmoituksen, ja vanhempiin otetaan yhteyttä poliisilaitokselta. Ilmoituksissa mainitaan esimerkiksi, että vanhemmat ovat kuulleet tapahtuneesta ensimmäisen kerran poliisin yhteydenoton myötä tai että vanhemmalla ei ole ollut aavistustakaan tyttären kokemasta väkivallasta. Joskus toistuvat seurustelun aikaiset pahoinpitelyt ovat voineet tulla poliisiin ja vanhemman tietoon tytön hälytettyä poliisipartion selvittämään suhteen päättymisen jälkeistä väkivaltilanetta.

Joissakin tapauksissa pahoinpitely on tullut poliisiin ja vanhempien tietoon oppilaitoksen kautta. Näissä kuvauksissa väkivalta on voinut tulla ilmi nuoren elämäntilanteen ja opiskeluongelmien selvittämisen yhteydessä, koulussa heti väkivaltilanteen jälkeen tai henkilökunnan ilmoittaman väkivaltaepäilyn myötä. Eräässä tapauksessa tytön itse tekemää rikosilmoitusta oli edeltänyt koulun työntekijän aiempi rikosilmoitus pahoinpitelyepäilystä. Tämän koulun kautta tulleen ilmoituksen käsittelyn yhteydessä tyttö oli selittänyt vammat poliisille muilla kuin niiden todellisilla syillä. Pitkään jatkunut vakava väkivalta tuli ilmi vasta tytön oman ilmoituksen myötä.

Poikaystävänsä tekemästä väkivallasta kertomatta jättämisen lisäksi ilmoituksissa kuvataan tilanteita, joissa tyttö on heti pahoinpitelyn jälkeen ottanut yhteyttä vanhempiinsa ja kertonut tapahtuneesta. Näitä mainintoja on yhteensä viidessä rikosilmoituksessa. Vanhem-

piin turvautumisen kertomuksissa kuvataan, miten tytöt ovat väkivaltilanteissa soittaneet poikaystävänsä tai entisen poikaystävänsä luota vanhemmilleen, jotka ovat tulleet paikalle tai soittaneet hätäkeskukseen. Mukana on myös kuvauksia, joissa poikaystävä on estänyt tyttöä soittamasta asunnosta tai lopettanut pahoinpitelyn sen jälkeen, kun tyttö on saanut soitettua vanhemmalleen. Joissakin tapauksissa saman epäillyn tekemistä pahoinpitelyistä on tehty yksi tai kaksi aiempaa ilmoitusta saman vuoden aikana, jolloin vanhempien voi olettaa tietäneen poikaystävänsä väkivaltaisesta käytöksestä siinä vaiheessa, kun uusi rikosilmoitus on tehty. Joissakin tapauksissa se, että vanhemman ja/tai poliisin tiedossa on ollut jo aiempia pahoinpitelyjä, vaikuttaa alentaneen kynnystä kertoa asiasta ja ottaa yhteyttä poliisiin.

Mukana on myös joitakin kertomuksia, joissa vanhemmat ovat epäilleet tyttärensä joutuneen pahoinpidellyksi ja ottavat sen vuoksi yhteyttä poliisiin. Näissä tapauksissa yhteistä on kuvaus siitä, että tyttö kertoo uhrikokemuksistaan vasta vanhemman tekemän rikosilmoituksen jälkeen. Tapahtumien kulku toistuu kertomuksissa suhteellisen samanlaisena: Vanhemmat ovat huolestuneet huomattuaan tyttärellään vammoja ja kyselleet, mistä ne ovat tulleet. Tyttö on vältellyt asiasta puhumista tai kertonut syyksi jonkun arkisen tapaturman. Kun vammojen piilottelu ja vähättely on vaikuttanut ilmeiseltä tai vammoja on ilmaantunut enemmän, vanhemmat ovat tehneet rikosilmoituksen. Poliisilaitoksella tyttö on vahvistanut vanhempien epäilyksen kertomalla vammojen tulleen entisen tai senhetkisen poikaystävänsä tekemän väkivallan seurauksena.

Ilmoitukset eivät joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kerro syytä salaamiselle tai ilmoittamisen lykkäämiselle. Pelko poikaystävänsä kohtaan nimetään suorasanaisesti salaamisen syyksi muutamassa ilmoituksessa.

Eräästä selostuksesta käy ilmi, että tyttö on pelännyt poikaystävänsä niin paljon, ettei ole uskaltanut aiemmin kertoa vakavasta väkivallasta. Yhteydenottohetkellä hän on pelännyt niin paljon, ettei ole enää uskaltanut olla kertomatta (vrt. Wiklund ym. 2010, Brännvall 2016). Muutamassa ilmoituksessa poikaystävän kerrotaan myös vaatineen tyttöä olemaan kertomatta tapahtuneesta kenellekään. Niissä harvoissa tapauksissa, joissa ilmitulon lykkääntymisen taustoja tämän lisäksi mainitaan, viitataan pääasiassa siihen, että tyttö kokee vihdoinkin voivansa kertoa tapahtuneesta. Joistain ilmoituksista käy myös ilmi, että väkivalta on jatkunut ja muuttanut muotoaan seurustelun päätyttyä, mikä on saattanut vaikuttaa päätökseen ottaa yhteyttä poliisiin.

Näkökulmia tutkimukseen, tunnistamiseen ja ehkäisytyöhön

Tyttöjen pahoinpitelyistä tehtyjen rikosilmoitusten analyysi tuo yhtäältä esiin aiemmin aikuisten parisuhdeväkivaltatutkimuksessa Suomessa käsitellyjä teemoja, kuten monialaisen, toistuvan, yksityisasunnoissa tapahtuvan väkivallan, pahoinpitelyjen salaamisen sekä korkean ilmoituskynnyksen. Toisaalta nuorten parisuhteet myös eroavat aikuisuuden parisuhteista ikävaiheeseen ja elämänvaiheeseen liittyvien asemien, oletusten ja odotusten osalta. Nuorten ensimmäisissä seurustelusuhdeissa esimerkiksi yhdessä asuminen ja vanhemmuuden sitoumukset ovat vielä harvinaisia, ja kokemuserustainen perspektiivi erilaisiin parisuhteisiin on lyhyempi. Intersektionaalinen parisuhdeväkivallan tutkimus edellyttääkin sukupuoleen liittyvien väkivallan merkitysten, asenteiden, oikeutusten ja käytäntöjen aiempaa tarkempaa analyysia nuoret huomioivalla ikäsensitiivisellä tavalla,

sivuuttamatta heidän kohdallaan myöskään muita olennaisia erontekoja ja valta-asemia.

Artikkelissa tarkastellut ilmoitukset kertovat usein vakavasta väkivallasta, jonka tekijänä on nykyinen tai entinen poikaystävä. Pahoinpitelyjen vakavuutta luonnehtii tekoapojen ohella pahoinpitelyjen toistuvuus sekä väkivallan fyysisten, psyykkisten ja seksuaalisuutta loukkaavien muotojen yhteen kietoutuminen. Yleisimmät tekotavat ovat myös vuoden 2008 nuorisorikollisuus- ja lapsiuhrikyselyssä esiin tulleita yleisimpiä teonpiirteitä (Niemi 2010; Salmi 2009). Eriasteinen liikkumisen estäminen, töniminen, lyöminen, potkiminen ja kuristaminen tyttöihin kohdistuneina tekoina tulevat esiin erityisesti lapsiuhritutkimuksessa (Niemi 2010). Koska kyse on keskenään erilaisista aineistoista ja kysymyksenasetteluista, nämä havainnot ovat lähinnä joitakin yhtymäkohtia luonnehtivia.

Analyysin pohjavireenä nousee esiin kysymys siitä, minkälaista nuorten seurustelusuhdeväkivallan tutkimus- ja ehkäisytyössä hyödynnettävää tietoa rikosilmoitusten tutkiminen voi tuottaa tilanteessa, jossa nuoriin kohdistunut tutkimus ja väkivallan ehkäisytyö on toistaiseksi ollut vähäistä. Tuon seuraavassa esiin joitakin näkökulmia. Ensinnäkin, kuten aikuisten, myöskään nuorten parisuhdeväkivallassa suhteen päätyminen tai rikosilmoitus ei automaattisesti johda väkivallan päättymiseen. Tämä on myös rikosilmoitusaineiston valossa olennaista huomioida nuorten parisuhdeväkivallan ehkäisytyössä. Vaikka suurimmassa osassa ilmoituksista kuvataan meneillään olevassa seurustelusuhdeissa tapahtuneita pahoinpitelyjä, yli kolmasosassa tapauksista väkivalta on tapahtunut seurustelun jälkeen tai erotilanteessa. Salatut ja vaietut seurustelusuhdeväkivallatilanteet jäävät ylipäätään harvoin yhteen kertaan, mikä on tärkeää tuoda esiin, kun nuorille puhutaan parisuhdeväkivallasta (Chung 2007).

Toiseksi, ilmoittajan mainitaan monis-

sa tapauksissa olleen tyttö itse, vaikkakin yhteydenotto on voinut tapahtua viiveellä. Koska monesta ilmoituksesta ilmoittajamaininta myös puuttuu, aineiston rajoittuneisuus voi mahdollisesti voimistaa tätä tulkintaa. Joissakin tapauksissa tytön tekemää rikosilmoitusta on edeltänyt monien kuukausien väkivaltainen suhde ja väkivallan salaaminen vanhemmilta. Myöskään nuorten kanssa työskentelevät eivät erityisesti nouse esiin poliisille ilmoittajina. Aineiston perusteella herääkin kysymys siitä, missä määrin lähiaikuiset, jotka syystä tai toisesta huomaavat nuoren pahoinvoinnin, ylipäättään tunnistavat parisuhdeväkivaltakokemusten mahdollisuuden nuorten seurustelusuhdeissa. Koska aineistona eivät ole tyttöjen haastattelut vaan rikosilmoitukset, edelleen osin ratkaisemattomaksi jää myös artikkelin kirjoittamista motivoinut kysymys siitä, miten ja miksi juuri näistä vaikenemisen ja salaamisen kertomuksista on lopulta muotoutunut ilmitulon tarinoita.

Kolmanneksi, tämän aineiston ulottumattomiin ovat myös ylipäättään jääneet poliisilta sensitiivisiä vuorovaikutustaitoja vaativat tilanteet, joissa tytöt kertovat heihin kohdistuneesta parisuhdeväkivallasta (ks. Honkatukia 2011; Kainulainen 2004). Jatkotutkimusta vaativa kysymys on, missä määrin näissä kohtaamisissa tunnistetaan tyttöjen haavoittuva asema ja erityinen tuen tarve nuorina parisuhdeväkivallan uhreina. Ilmi tulevan väkivallan vakavuus haastaa myös pohtimaan, miten erillään asuvien nuorten seurustelusuhdeväkivallan kaltaisen parisuhdeväkivallan tunnistamista ja siihen puuttumista voidaan mahdollisesti edistää poliisityön käytännöissä.

Neljänneksi, nuorten kynnys kertoa uhrikokemuksistaan lähiaikuisille, poliisille tai muille viranomaisille voi olla korkea tapah-tuneeseen liittyvän hämmennyksen, häpeän, syllisyyden tai pelon tunteiden vuoksi, mutta myös siksi, että tietämys rikosasioista ja uhrin asemasta ja oikeuksista voi olla vähäistä. Nuor-

ten kokemaa ja tekemää väkivaltaa voidaan myös ylipäättään piilottaa tai normalisoida sellaisissa nuoria koskevissa puhetoissa, joissa esimerkiksi pahoinpitelyn, kunnianloukkauksen tai vahingonteon tunnusmerkistön täyttäviä tekoja häivytetään ”teinidraaman”, ”riidan”, ”kärhämän” ja ”kiusaamisen” kaltaisilla ilmauksilla. (Mäntylä ym. 2013; Tverin-Wiio 2017.) Nuorten kanssa toimivilla tulisi olla herkkyyttä tunnistaa ja sanoittaa nuorten parisuhdeväkivaltakokemuksia myös rikosten tunnusmerkistöllä, koska väkivaltaa kokeneen – mutta myös väkivaltaa tehneen – voi olla vaikea tunnistaa tapahtunutta rikokseksi. Erityisen tärkeää luotettavien lähiaikuisien ja ammattilaisten saavutettavuus on siitä syystä, että suuri osa väkivaltakokemuksista tapahtuu nuorten lähipiirissä (Fagerlund ym. 2014).

Viidenneksi, koska naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta puhumisen tavat ovat julkisuudessa useimmiten viitanneet aikuisten parisuhteisiin, tyttöjen voi mahdollisesti olla vaikea mieltää itseään parisuhdeväkivallan uhreiksi siitä syystä, että he eivät vielä ole aikuisia, avoliitossa tai naimisissa (Korkmaz 2012). Omista kokemuksista vaikenemiseen ja korkeaan ilmoituskynnykseen voi ylipäättään liittyä erilaisia sukupuolistuneita merkityksiä, joita olisi syytä tarkastella nuorten näkökulmiin perustuvilla aineistoilla. Myös nuorten luottamuksellisilla ystävyysuhdeilla on suuri merkitys seurustelusuhdeväkivallan ehkäisemisessä. Olennainen ja tätä artikkelia huomattavasti laajempi kysymys on se, miten nuoria tuetaan parisuhdeväkivallan varhaiseen tunnistamiseen ja siitä puhumiseen luotettavissa vertais- ja aikuissuhdeissa.

Viitteet

- 1 Artikkelin on osa tutkimusta, jossa tarkastellaan nuorten seurustelusuhdeväkivallan ilmituloa ja konstruointia poliisityön näkökulmasta. Artikkelin on kirjoitettu Suomen Akatemian ra-

- hoittamassa ASLA – *Actors, Structures and Law* -tutkimushankkeessa (päätös 312497) ja Suomen Kulttuurirahaston apurahalla.
- 2 Koska saman vuoden ilmoituksista ainoastaan neljä koskee alaikäistä poikaa uhrina, keskityn artikkelissa tyttöjä koskeviin rikosilmoituksiin. Kolmessa näistä tapauksista oli kyseessä molemmipuolinen pahoinpitely, jossa myös poika itse oli epäiltyä, ja kumpaakin uhria koskeva rikosilmoitus oli mukana aineistossa.
  - 3 Lievä pahoinpitelyksi katsotaan lain mukaan teko, joka ”huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvoitellen vähäinen” (RL 21:7). Törkeässä pahoinpitelyssä ”1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila, 2) rikos tehdään erityisen raa’alla tai julmalla tavalla tai 3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä; ja rikos on myös kokonaisuutena arvoitellen törkeä” (RL 21:5).
  - 4 Aiemmistä ja myöhemmistä kysymyssarjoista poiketen vuoden 2008 nuorisoriikollisuuskyselyssä kysytään toistaiseksi tarkimmin seurustelusuhdeväkivallan ilmiöistä Suomessa. Fyysisen väkivallan erilaisten tekotapojen erittelyn lisäksi kysymyksissä tiedustellaan vakituisen seurustelun aloittamisikä, nykyisen kumppanin ikä, onko kumppani mustasukkainen, puhunut vastaajasta loukkaavasti tai nimitellyt tai nöyryyttänyt häntä.
  - 5 Aineistosta puuttuvat sellaiset mahdolliset ilmoitukset, jotka on erillisellä päätöksellä salattu tietojärjestelmässä. Aineistossa eivät ole mukana myöskään ilmoitukset, joissa uhri on tapahtumahetken jälkeen saman vuoden aikana täyttänyt 15 vuotta.

Lähteet

- Ackard, Diann M. & Eisenberg, Marla E. & Neumark-Sztainer, Dianne (2007) Long-term Impact of Adolescent Dating Violence on the Behavioral and Psychological Health of Male and Female Youth. *Journal of Pediatrics* 151 (5), 476–481.
- Barter, Christine (2009) In the Name of Love: Partner Abuse and Violence in Teenage Relationships. *British Journal of Social Work* 39 (2), 211–233.
- Barter, Christine (2018) Violence and Abuse in Young People’s Intimate Relationships. Interface of Gender, Prevalence, Impact and Implications for Prevention. Teoksessa Ann Taket & Beth R. Crisp (toim.) *Eliminating Gender-Based Violence*. London & New York: Routledge, 68–82.
- Barter, Christine & Stanley, Nicky & Wood, Marsha & Lanau, Alba & Aghtaie, Nadja & Larkins, Cath & Øverlien, Carolina (2017) Young People’s Online and Face-to-face Experiences of Interpersonal Violence and Abuse and Their Subjective Impact Across Five European Countries. *Psychology of Violence* 7 (3), 375–384.
- Brown, Larry K. & Puster, Kristie L. & Vazquez, Elizabeth A. & Hunter, Heather L. & Lescano, Celia M. (2007) Screening Practices for Adolescent Dating Violence. *Journal of Interpersonal Violence* 22 (4), 456–464.
- Brännvall, Mari (2016) *Frigörelse med förhinder. Om polisanmälan när kvinnor tar sig ur mäns våld i nära relationer*. Malmö: Malmö Högskola.
- Chung, Donna (2007) Making Meaning of Relationships. Young Women’s Experiences and Understandings of Dating Violence. *Violence Against Women* 13 (12), 1274–1295.
- Danielsson, Petri & Näsi, Matti (2018) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2017. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Helsingin yliopisto: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Danielsson, Petri & Salmi, Venla (2013) *Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- De Puy, Jacqueline & Hamby, Sherry L. & Lindemuth, Caroline (2014) Teen Dating Violence in French-speaking Switzerland: Attitudes and Experiences. *International Journal of Conflict and Violence* 8 (2), 305–315.
- Ellonen, Noora & Kääriäinen, Juha & Salmi, Venla & Sariola, Heikki (2008) Yhteenveto ja pohdintaa. Teoksessa Noora Ellonen & Juha Kääriäinen & Venla Salmi & Heikki Sariola (toim.) *Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset. Tutkimus peruskoulun 6. luokan ja 9. luokan oppilaiden kokemasta väkivallasta*. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu, 149–156.
- Fagerlund, Monica & Peltola, Marja & Kääriäinen, Juha & Ellonen, Noora & Sariola, Heikki (2014) *Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 110. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Foshee, Vangie A. (1996) Gender Differences in Adolescent Dating Abuse Prevalence, Types and Injuries. *Health Education Research* 11 (3), 275–286.
- FRA (2014) *Violence against Women. An EU-wide Survey. Main Results Report. European Union Agency for Fundamental Rights*. <https://fra.europa.eu>

- pa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf (Viitattu 30.5.2019.)
- Glass, Nancy & Fredland, Nina & Campbell, Jacquelyn & Yonas, Michael & Sharps, Phyllis & Kub, Joan (2003) Adolescent Dating Violence: Prevalence, Risk Factors, Health Outcomes, and Implications for Clinical Practice. *Journal of Obstetric Gynecologic & Neonatal Nursing* 32 (2), 227–238.
- Gottzén, Lucas & Korkmaz, Sibel (2013) Killars våld mot tjejer i nära relationer. *Tidskrift för genusvetenskap* 26 (2–3), 81–94.
- Grönfors, Matti (1982) *Kvalitatiiviset kenttätyömenetelmät*. Porvoo: WSOY.
- Hautanen, Teija (2010) *Väkivalta ja huoltoriidat*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Heiskanen, Markku & Piispa, Minna (1998) *Usko, toivo, hakkaus. Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä väkivallasta*. Helsinki: Tilastokeskus, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.
- Heiskanen, Markku & Ruuskanen, Elina (2010) *Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa*. Helsinki: HEUNI.
- Hellevik, Per Moum (2019) *The Dark Side of Intimacy. Exploring Teenage Intimate Partner Violence and Abuse in an Individualized and Digitalized Society*. Oslo: University of Oslo.
- Hellevik, Per Moum (2018) Digital Intimate Partner Violence and Abuse among Youth: A Systematic Review of Associated Factors. Teoksessa Stephanie Holt & Carolina Øverlien & John Devaney (toim.) *Responding to Domestic Violence. Emerging Challenges for Policy, Practice and Research in Europe*. London: Jessica Kingsley Publishers, 192–214.
- Hellevik, Per Moum & Øverlien, Carolina (2016) Teen Intimate Partner Violence. Factors Associated with Victimization among Norwegian Youths. *Scandinavian Journal of Public Health*, 44 (7), 702–708.
- Hiitola, Johanna (2015) *Hallittu vanhemmuus. Sukupuoli, luokka ja etnisyyshuostaanottoasiakirjoissa*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Honkatukia, Päivi (2011) *Uurit rikosprosessissa. Haavoittuvuus, palvelut ja kohtelu*. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Humppi, Sanna-Mari (2008) *Poliisin tietoon tullut lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta*. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Husso, Marita (2003) *Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila*. Tampere: Vastapaino.
- Isotalo, Anu (2017) Nuoriin kohdistuva seurustelusuuhdeväkivalta poliisin rikosilmoitusaineistossa. *Oikeus* 46 (4), 442–462.
- Kainulainen, Heini (2004) *Raiskattu? Tutkimus raiskausten käsittelystä rikosprosessissa*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Kainulainen, Heini & Niemi, Johanna (2017) Parisuhdeväkivallan tunnistaminen rikosoikeudellisessa järjestelmässä. Teoksessa Johanna Niemi & Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino, 138–155.
- Kallio, Kirsi Pauliina (2010) Lasten ja nuorten epäsuoran kohtaamisen etiikka. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.) *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 163–187.
- Karsberg, Sidsel & Bransen, Rikke Holm & Lasgaard, Mathias & Elklit, Ask (2018) Prevalence and Characteristics of Three Subtypes of Dating Violence among Danish Seventh-grade Students. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology* 6 (1), 16–27.
- Kelly, Liz (1988) *Surviving Sexual Violence*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Keskinen, Suvi (2005) *Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat*. Tampere: University Press.
- Kivivuori, Janne (2005) Piilorikollisuuden tutkimus. Teoksessa Janne Kivivuori & Venla Salmi (toim.) *Nuorten rikoskäyttäytyminen 1995–2004. Teema sosiaalinen pääoma*. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 1–10.
- Korkmaz, Sibel (2012) *“Är det bara jag som hittar på?” Unga kvinnors berättelser om våld i nära relationer: Betydelsen av kön och ålder för identitetsskapande och det sociala nätverkets sponsor*. Julkaisematon tutkielma. Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier. Norrköping: Linköpings universitet.
- Korkmaz, Sibel & Øverlien, Carolina (2019) *Responses to Youth Intimate Partner Violence. The Meaning of Youth-specific Factors and Interconnections with Resilience*. *Journal of Youth Studies*. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1610557> (Viitattu 16.9.2019.)
- Korkmaz, Sibel (2018) Research on Teenage Intimate Partner Violence within a European Context. Findings from the Literature. Teoksessa Stephanie Holt & Carolina Øverlien & John Devaney (toim.) *Responding to Domestic Violence. Emerging Challenges for Policy, Practice and Research in Europe*. London & Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, 113–134.
- Krekula, Clary & Närvänen, Anna-Liisa & Näsman, Elisabet (2005) Ålder i intersektionell analys. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 26 (2–3), 81–94.
- Leen, Eline & Sorbring, Emma & Mawer, Matt &

- Holdsworth, Emma & Helsing, Bo & Bowen, Erica (2013) Prevalence, Dynamic Risk Factors and the Efficacy of Primary Interventions for Adolescent Dating Violence. An International Review. *Aggression and Violent Behaviour* 18 (1), 159–174.
- Mäntylä, Nina & Kivelä, Jonna & Ollila, Seija & Perttola, Laura (2013) *Pelastakaa koulukiusattu! Koulun vastuu, puuttumisen muodot ja ongelmat oikeudellisessa tarkastelussa*. Helsinki: Kunnallisanalan kehittämissäätiö. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/12/Pelastakaa_Koulukiusattu.pdf (Viitattu 30.5.2019.)
- Niemi, Jenni (2010) *Seurusteluväkivalta nuorten kokemana*. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Niemi-Kiesiläinen, Johanna (2004) *Rikosprosessi ja parisuhdeväkivalta*. Helsinki: WSOY.
- Nikupeteri, Anna (2016) *Vainottuna. Eron jälkeisen vainon tunnistaminen ja uhrien kohtaaminen*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Nyqvist, Leo (2001) *Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos*. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- Näsi, Matti (2016) *Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2016*. Katsauksia 18/2016. Helsingin yliopisto: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Piispa, Minna & Heiskanen, Markku & Kääriäinen, Juha & Sirén, Reino (2006) *Naisiin kohdistunut väkivalta 2005*. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, HEUNI.
- Piispa, Minna & Heiskanen, Markku (2017) Sukupuoli ja väkivalta tilastoissa. Teoksessa Johanna Niemi & Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino, 68–86.
- Rikoslaki 1995/578. *Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista*. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki#L21> (Viitattu 30.5.2019.)
- Ronkainen, Suvi (2017) Mitä väkivalta on? Teoksessa Johanna Niemi & Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino, 19–35.
- Salmi, Venla (2009) Nuoret seurustelusuhdeväkivallan uhreina. Teoksessa Venla Salmi (toim.) *Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset. Nuorisoriikollisuuskyselyjen tuloksia 1995–2008*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 246. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 121–163.
- Senior, Kate & Helmer, Janet & Chenhall, Richard (2017) 'As Long as He's Coming Home to me': Vulnerability, Jealousy and Violence in Young People's Relationships in Remote, Rural and Regional Australia. *Health Sociology Review* 26 (2): 204–218.
- Stanko, Elizabeth (2006) Theorizing about Violence. Observations from the Economic and Social Research Council's Violence Research Program. *Violence Against Women* 12 (6), 543–555.
- Stanley, Nicky & Barter, Christine & Wood, Martha & Aghtaie, Nadia & Larkins, Cath & Lanau, Alba & Øverlien, Carolina (2016) Pornography, Sexual Coercion and Abuse and Sexting in Young People's Intimate Relationships: A European Study. *Journal of Interpersonal Violence*, 1–26. <https://doi.org/10.1177/0886260516633204> (Viitattu 30.5.2019.)
- Stonard, Karlie E. & Bowen, Erica & Lawrence, Tony R. & Price, Shelley A. (2014) The Relevance of Technology to the Nature, Prevalence and Impact of Adolescent Dating Violence and Abuse. A Research Synthesis. *Aggression and Violent Behaviour* 19 (4), 390–417.
- Tverin-Wiio, Rosa (2017) *Nuorten kokemuksia kouluissa tehtävästä rikosuhrityöstä*. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu: sosiaalialan koulutusohjelma. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140391/Tverin_Thesis_Rikosuhripaivystys.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Viitattu 30.5.2019.)
- Wiklund, Maria & Malmgren-Olsson, Eva-Britt & Bengs, Carita & Öhman, Ann (2010) "He Messed Me Up": Swedish Adolescent Girls' Experiences of Gender-Related Partner Violence and Its Consequences over Time. *Violence Against Women* 16 (2), 207–232.